

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XLVIII. Forolivien. Usufructus. De usufructu relicto hæredi & legatorio, quomodo inter eos dividatur, Et an mortuo hærede, cui datus est substitutus, intret ad favorem legatarii jus accrescendi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

quantitatis, fundata diceretur proprietariorum intentio.

Quoad primum, planam ac indubitam dixi affirmativam, quia sive dicatur pecunia pro occurrentibus necessitatibus domi, cautè tamen & in abscondito retenta, sive dicatur pecunia præsidii seu peculii causa habita, semper & omni casu non venit in fructu, sed tanquam quid à fructu separatum pertinet ad proprietarium, non autem ad usufructuarium, ut aliis allegatis Barboſin l. divorſio §. si fundum ff. solut. matrim. Garz. de expens. cap. 22. num. 51. Castill. de usufr. cap. 37. num. 20. Harprel. in §. thesauros instit. de rerum divis. num. 16. & ceteri communiter, quamvis esset pecunia ab antiquo abscondita eidem testatori ignota, itaut tanquam species thesauri reperta esset in domo vel fundo, cujus usufructum legatarius haberet, quia licet sit fortunæ beneficium, non tamen dicitur fructus sed proprietas, ac solum in his vel similibus inventionibus utputà, statuarum, marmorum, aliarumque fodinarum intrat difficultas respectu emphyteutæ cum Domino directo, an scilicet hujusmodi inventio sit sequela domini utilis vel directi, ideoque usufructuaria sufficere dicebam habuisse dictæ pecuniæ usum seu fructum ex illius investimento vel negotiatione perceptum, firma remanente obligatione restituendi tantundem, adinstar illorum mobilium, quæ usu consumuntur.

Quoverò ad alium punctum, stante perfecta & concludenti probatione inventionis dictæ pecuniæ in domo testatoris, quam usufructuaria jure usufructus inhabitabat, cum sola difficultas versaretur circa probationem quantitatis, de qua deponebat unica testis famula & vilis, neque loquens de propria scientia, sed solum de auditu ab ejusdem Doralicis genero dictam pecuniam numerante statim ac numerationem compleverat, adhuc tamen in odium dictæ Doralicis, ex cujus occultatione, & culpa dicta probatio roddebatur impossibilis, dixi stante certa probatione substantiæ, quoad quantitatem deferendum esse juramento actorum adnuculato à depositione prædictæ testis, vel ex juramento in litem.

Vel probabilius ex altera conclusione, quod probata substantia, quoad quantitatem & qualitatem in odium occultantis, seu alias delinquentis, vel ubi negotii qualitas ita exigit, sufficiunt probationes imperfectæ etiam per testes singulares, vel præsumptiones & conjecturas, quinimò etiam per ipsius partis juramentum, ut firmant post alios ab eis legatos Ciriac. contro. 347. num. fin. Farinac. de furt. quest. 176. num. 19. cum seqq. Rubens de testam. cap. 98. num. 353. & seqq. Bellou. jun. consil. 93. num. 8. cum seqq. Rot. in Pisauren. localium 22. Junij 1648. Arguel. §. crumenam Lavellen. 29. Novembris 1650. Corrado dec. 86. par. 11. rec. Portuen. affictus 4. Martij 1652. Bichio decis. 223. eadem par. 11. Quodque usufructuaria malè se gesserit non manifestando proprietariis dictam pecuniam inventam, itaut de furto etiam teneri debeat, bene probatur apud Sanfelice. dec. 38. Ac aliàs esset dare inconueniens, quod delictum prodesset delinquenti in damnum & odium innocentis, cui illata est injuria, & hanc dixi mihi videri veritatem; Consului tamen controversiam utpotè inter sanguine conjunctos respectu quantitatis esse honesta compositione dignam cum aliquo medio temperamento.

Cardin. de Luca de Servitutibus.

FOROLIVIEN.

VSVSFRVCTVS.

PRO

SORORIBUS DE MERLINIS

CUM

LUCIA DE BRASCHIS

Casus disputatus coram A. C. postea concordatus.

De usufructu relicto hæredi & legatario, quomodo inter eos dividatur, an mortuo hærede, cui datus est substitutus, intret ad favorem legatarii jus accrescendi vel non decrescendi, vel potius pertio deficiens spectet ad substitutum. De cautione præstanda per usufructuarium, & an illa non præstita faciat fructus suos. Et aliqua de consuetudine Bulgari super resolutione legati usufructus in alimenta, An scilicet intret etiam in socru, vel in alia persona ultra uxorem.

SVMMARIVM

- 1 Acti series.
- 2 Dividuntur puncti seu inspectiones.
- 3 Bona emphyteutica & fideicommissaria non veniunt sub legato usufructus generali, nisi constet de voluntate.
- 4 Testator potest disponere de bonis hæredis, sed non præsumitur.
- 5 An sub legato usufructus veniat legitima.
- 6 De consuetudine Bulgari resolvente legatum usufructus in alimenta, an cesset ex voluntate testatoris.
- 7 An sicut dicta consuetudo procedit in uxore, ita etiam in socru.
- 8 In usufructu datum jus accrescendi etiam post quæsitum emolumentum.
- 9 De jure non decrescendi quid importet.
- 10 Quando dicatur usufructus relictus pluribus insolidum tanquam unicus & indivisus.
- 11 An inter hæredem & legatarium detur jus accrescendi, vel non decrescendi in usufructu, & quomodo hæres & legatarius concurrant in usufructu.
- 12 Non intrat jus accrescendi, vel non decrescendi, ubi est datus substitutus.
- 13 An testator possit prohibere jus accrescendi.
- 14 Legatum usufructus relictum tutori vel alteri educatori hæredis an cesset per istius mortem, vel cessatam tutelam remissivè.
- 15 De cautione per usufructuarium præstata & quædo ob eam non præstita faciat suos fructus, nec ne.
- 16 Observantia legatarii declarat legatum, & quid sub eo testator relinquere voluerit.
- 17 An usufructuarium agnoscens diminuit legatam in solo usu vel parte fructuum, sibi præjudicet.

G 3

DISC.

DISC. XLVIII.]

Comes Marcellus de Merlinis, scripta hærede universali Lucretia unica filia infante, cui substituit ejus germanas sorores, in tutricas deputavit Olimpiam uxorem, & Luciam focrum, quibus insimul cum dicta hærede viventibus in statu viduitatis reliquit usumfructus universalem, quem per dicta hæredis obitum in eis cessare non debere in codicillis declaravit. Cumque Olimpia uxor ad breve tempus secundum virum duxerit, Lucia focrus & avia respectivè tutelam acceptavit, & convixit cum pupilla, cujus morte sequuta in pupillari ætate, orta est controversia inter ipsam & dictas substitutas super bonorum hæreditariorum possessione, quam substituta pretendebat ex statuto continuativo possessionis vigente in Civitate Forolivien. Lucia verò, quæ de facto detinebat, continuare pretendebat ratione usumfructus, Et introducta causa coram A. C. hic utriusque parti respectivè, cuilibet pro medietate concepit mantentionem cum aliquibus præservationibus bonorum emphyteuticorum, & aliorum ex antiquis fideicommissis provenientium ad favorem substitutarum, sed utraque parte appellante, & commissa per signaturam cum clausula *sine præjudicio* causa in Rota, ulteriorem progressum non habuit, quoniam concordia ei finem dedit.

In disputationibus autem habitis coram A. C. & in signatura, ac etiam in congressu pro directione causæ disputata in Rota, de pluribus punctis actum fuit. Primum scilicet, super separatione bonorum, quanam essent illa, super quibus dictum legatum caderet. Secundo super natura, seu qualitate legati an importaret formalem usumfructum, vel potius resolveretur in alimenta consuetudinem *Bulgari*; Tertio circa defectam portionem dictæ heredis defunctæ supponendo concorditer Olimpiam uxorem non agnoscentem, seu decadentem ob transitum ad secunda vota, ac si non esset nominata, an scilicet accreverit ad favorem Collegatarie vel potius deberetur substitutis; Et quarto demum, an ex eo quod dicta Lucia non præstitisset cautionem de bene utendo & fruendo ab usufructuario præstandam, fecisset pro ejus rata fructus suos durante vita pupillæ hæredis.

Quoad primum, bona triplicis erant generis seu speciei, aliqua enim erant emphyteutica, super quorum aliquibus habita fuit ad eam controversia in Rota super renovatione inter matrem & amitam, ex deductis in sua materia *de emphyteusi in alia Forolivien.* Alia erant spectantia ad quoddam fideicommissum dictis sororibus apertum; Et reliqua hæreditaria dicti testatoris.

Super prima & secunda specie emphyteuticorum & fideicommissariorum, modica versabatur controversia, quoniam certa regula est, sub legato usufructus non cadere, cum censetur testatorem de bonis suis tantum disposuisse, ut in terminis unius vel alterius speciei ceteris allegatis firmatur *apud Curiaç controu. 283. num. 24. cum sequen. Surd. dec. 11. num. 9. Rot. dec. 741. num. 23. par. 4. rec. tom. 3.* nisi de expressa vel saltem conjecturali voluntate constet, Licet enim testator disponere valeat etiam de bonis propriis hæredis ad limites emolumentum ex eius hæreditate resultantis, ita ut non dubitetur de testate, constare tamen debet de voluntate, quæ in dubio non præsumitur *Duran. decis. 91. c. 119.* ac habetur deductum *in Romana hæreditatis de Spa-*

ris sub tit. de testamentis, in Romana fideicommissi de Celsis sub tit. de fideicommissis c. in alijs.

Circa verò tertiam speciem bonorum hæreditariorum, quæstio erat, An legatum omnia caperet, vel potius solum dodrantem, præservata legitime filia, & in hoc pariter regula est contra legatarium, ut scilicet legatum non capiat legitimam *ex de adu. 5. Etis per Merlin. de legitima lib. 3. tit. 2. q. 13. n. 33. Rot. decis. 579. num. 1. par. 5. rec. in Firmana Codicillorum 1. Martij 1649. Cerro dec. 299. par. 11. rec. & sapius.*

Dux tamen cadere videbantur difficultates ex citate in congressu; Una, stante quod hæres esset pupilla, pro qua testator disponere potest, an ex hac circumstantia resultaret dicta regula limitatio, & altera circa diversam voluntatem testatoris, qua concurrente non dubitatur de limitatione, eodem modo quo de emphyteuticis & fideicommissariis dictum est supra; Prima verò difficultas in nulla consideratione habita fuit, cum id in jure cautum non videatur, atque *in dicta Firmana Codicillorum coram Cerro* in specie agitur de hærede pupillo; Difficultatem verò faciebat altera verisimilis voluntatis, ex ea circumstantia, quod testator demandasset conviventiam uxoris, & focrum cum filia, communicatis etiam earum dotibus, unde videbatur voluisse constituisse ex omnibus unum assem, sed defuit occasio hæc formiter disputandi in Rota, unde non potuit super efformari iudicium, cum in disputationibus habitis coram A. C. & in signatura principaliter actum esset de solo postulatorio, ista verò deducerentur incidenter.

Quoad secundum punctum super natura seu qualitate legati, an scilicet illud importaret formalem usumfructum, vel potius resolveretur in alimenta juxta consuetudinem *Bulgari* relatum *per gloss. in auth. hoc loco verb. derogari Cod. de secundis nuptijs,* duæ pariter cadebant difficultates contra hanc partem, Una, an regula super resolutione in alimenta, quæ ex dicta consuetudine recepta est in uxore, de qua omnes loquuntur, procederet etiam in focru. Et altera, an obstaret voluntas testatoris, qua expressa vel conjecturali concurrente, absolutum est dictam consuetudinem cessare, ex ijs, quæ habentur deducta *in Firmana ususfructus disc. sequ. ubi particulariter de materia.* Cumque in hac facti specie clara videretur voluntas testatoris circa formalem usumfructum, tam ex ea circumstantia, de qua in dicta *Firmana,* quod scilicet ille relictus esset insimul cum hærede, quam clarius ex codicillari dispositione, per quam testator declaravit, quod moriente etiam hærede, legatum prædictum continuare deberet. Unde clara resultare videbatur voluntas, quod senserit de formali usufructu, non autem de illis alimentis, quæ cum præeminentia materna vel avita percipienda essent, convivendo in domo cum hærede, cum id verificari non posset ista mortua, idcirco inane opus reputatum fuit agere de prima difficultate, an scilicet regula resultantis ex dicta consuetudine attendenda cessante contraria voluntate testatoris procederet solum cum uxore, vel etiam cum focru; Et in hoc licet ad limites verborum, quæ per DD. prolata sunt, videretur posse nimirum dubitari, cum DD. de hac regula agentes, dicitur *in Theaur. jur. lib. 1. q. forens. 54. n. 1. Surd. de alimentis tit. 1. q. 15. in principio Castill. de usufructu 7 cap. 45. num. 6. cum sequen. & alii,* de quibus *in dicta Firmana,* omnes loquantur de uxore testatoris, & respectivè matre hæredis, Nihilominus mihi reflectenti etiam ad veritatem, ex identitate & majoritate

rationis omnino verius videtur idem dicendum esse in hac focru, erga quam utpote testatori per sanguinem non conjunctam, sed per solam affinitatem, nulla cadebat particularis ac major affectio, quam erga uxorem, per cuius medium, ejusque intuitu focrus diligebatur, unde quando in ipsa uxore daremus regulam, multo magis illam dare oportuisset in ea minus dilecta, quae per dictam uxorem testatori conjungebatur, Ac etiam quia voluntas clare dignoscitur, quod cum uxore focrum commiscere voluerit stante ejusdem uxoris iuventute pro majori honestatis securitate resultato conventiva cum matre. Unde dicebam, quod licet DD. loquantur de uxore, attamen id resultare videtur à frequenter contingentibus, sed demonstrative potius, quam taxative, ob identitatem, imo majoritatem rationis.

Quoad tertium punctum juris accrescendi vel non decrescendi in portione defecta per obitum ipsius pupillae haredis, & sic in medietate ususfructus, an scilicet ita accreverit dictae Lucia legataria, quod integer sibi deberetur, vel potius dicta portio spectaret ab substituta, scribentes pro legataria desumendo totum ex deductis per Bellon. de iur. accresc. c. 6. q. 43. & c. 7. q. 57. late insisterant in peculiari natura seu privilegio ususfructus, ut in eo detur jus accrescendi etiam post agnitam portionem & quaesitum emolumentum, quoties concurret conjunctio re & verbis, de qua in praesenti non dubitabatur, quamvis in alijs rebus regula sit in contrarium, ut post agnitam portionem & quaesitum emolumentum non intret amplius jus accrescendi. Quod clarius procedere dicebant ex eo quod juris regulis assisteret etiam expressa voluntas testatoris demandantis in codicillis, quod per mortem haredis, ususfructus praedictis in uxore & focru, & qualibet earum cessare non deberet.

Quinimo dicebant versari in terminis fortioribus beneficii juris non decrescendi, quod absque dubio latius patet, quia per illud superstes nil de novo acquirere dicitur, sed habendo habitualiter totum ab initio, quamvis exercitium seu commodum in parte, ita tanquam per remotionem obstaculi istud quoque habere dicitur juxta ea quae in proposito juris non decrescendi plenè deducta habentur in Mutinen. feudorum de Rangonis sub tit. de feudis disc. 2.

Quod autem ususfructus tanquam individuus omnibus insolidum relictus esset, & ab initio compereret, deducebant ex eo quod in testamento omnibus insimul relictus esset, & sic tanquam unicus & individuus ex deductis per eundem Bellon. cap. 7. quast. 29. nu. 106. & sequen. Ac etiam quia in codicillis disponitur, quod praemortente filia adhuc ususfructus effectum sortiri deberet in uxore & focru, & qualibet ipsarum, dictio enim, qualibet attribuit actum unicuique insolidum, ac inducit jus non decrescendi ex deductis per Bellon. ubi supra cap. 6. quast. 37. nu. 31. apud quem concordantes.

His tamen non obstantibus, etiam cum sensu veritatis dicebam, quod posito, et juxta praetensionem dictae legatariae, quam ut supra in hac parte probabilem reputabam, non intraret consuetudo Bulgars sed legatum importaret ususfructum formalem adhuc tamen non deberetur, nisi illa medietas, quam vivente etiam haredede obtinebat, itaut per istius mortem nihil accreverit, eundemque sensum habuit iudex, qui pro dicta sola medietate maintenancem sibi concessit. Extranei enim videbantur à casu quaestiois dicti termini juris accres-

cendi vel non decrescendi cadentis inter plures ejusdem rei collegatarios eodem jure venientes, secus autem inter legatarium & haredem ut pote venientes diverso jure, quoniam ut habetur deductum in Romana ususfructus de Pizzatis disc. 55. juxta opinionem glos. & Bartoli, quam sequitur Rota, portio ususfructus penes haredem adesse dicitur diverso jure tanquam ususfructus causalis, & per non abdicationem à proprietate, itaut pro hac parte nunquam in esse productus fuerit ususfructus formalis, & consequenter intrare non possunt dicti termini juris accrescendi, vel non decrescendi. Atque potius ex parte dictae legatariae, quatenus tenenda esset opinio Ruini & sequacium de qua dicto disc. 55. ipsa pretendere potuisset quod ab initio ob haredis incapacitatem ex beneficio juris non decrescendi totum obtinuisset, itaut in proposito superventa mors haredis nullam induceret innovationem.

Et nihilominus ubi etiam juxta alteram opinionem dicendum esset, quod hares citra incompatibilitatem obtineret ususfructum jure legati, à cohærede praestandi, quod neque in hac facti specie verificari poterat, dum hares erat unicus, adhuc tamen intrare non poterat dictum beneficium juris accrescendi vel non decrescendi, dum testator dicto haredi alios dederat substitutos, potius admittebdos, quam collegatarium, ex uno vel altero beneficio venientem, ex ea clara ratione, quod jus accrescendi vel non decrescendi aliud non est nisi tacta substitutio à lege subintellecta quae cedere debet substitutioni expressa, ut ultra generalia in his specialibus terminis firmatur ceteris allegatis per Rot. in Bonon. fideic. de Ansel. 26. Jun. 1658. & 16. Jun. 1659. Celso inter suas dec. 269. & 292.

Et quamvis agendo in disputationibus de hoc motivo, aliqui ex scribentibus in contrarium divagarentur, assumendo quaestioem apud scribentes involutam, an testator prohibere possit nec ne jus accrescendi vel non decrescendi, & an ejus voluntati in proposito deferendum sit. Attamen revera erat inanis evagatio, cum hujusmodi quaestio intret in hareditate ratione absurdi, quod quis decedat pro parte testatus, & pro parte intestatus, secus ubi agitur de legato vel fideicommissio, in quo impetito dicto jure, portio deficiens remaneat penes haredem vel substitutum eodem jure testati, & sic revera dicta quaestio omnino extranea erat à casu.

Ad rationes autem in contrarium ut supra deductas ex dictionibus, qualibet. & insimul, dicebam rectè attendi debere, suamque facere operationem inter collegatarios eodem jure conjunctos, non autem inter eum, qui venit diverso jure. Et quoad declarationem factam in codicillis de continuatione dicti ususfructus in uxore & focru, & qualibet earum non obstante morte haredis, advertēbam illam ad alium effectum referendam esse, diversamque facere operationem, ad tollendam scilicet difficultatem insinuatam in Firmana ususfructus discursu 50. & de qua habetur particulariter actum in eadem Firmana, & in Bonon. ususfructus de Cataneis, disc. 52. & in alijs, an scilicet legatum relictum tutori, educatori filij & haredis per istius mortem vel cessatē tutelam seu educationem tanquam ex cessante causa cesset, & hoc est cui testator providere voluit.

Demum quoad quartum & ultimum punctum cautionis, quae in proposito duplex stante conditione viduitatis etiam in focru praestanda erat. Una scilicet generalis cuicumque usufructuario incumbens

bens de utendo & fruendo arbitrio boni viri Altera verò particularis, quæ *Mutiana* dicitur, non dubitatur etiã per scribentes in contrarium utramque debitam esse, quodque alias legatarius, qui legatum à manu hæredis obtinere debet, ab isto repelli possit, ac propterea interim non faciat fructus suos, quos si de facto percipit, tanquam in statu mala fidei restituere tenetur, ut cæteris allegatis habetur apud *Ciriaco. controu. 242. Castill. de usufructu cap. 16. num. 15. & 18. cum sequen. Rota dec. 259. par. 7. rec. & in alijs.* Difficultas verò erat in eo quod ageretur de fructibus jam perceptis per mulierem legum subtilitatum ignaram, unde propterea dicebatur intrare æquitatem admittam per *Rotam dicta decis. 259. par. 7.* Sed dicebam, quod admittam etiã veritate dictæ decisionis in casu suo, vel simili, non tamen bene applicabatur ad præsentem. Ideo enim excusatur mala fides in perceptis, eo quia legatarius videns hæredem pati, quod ipse bona detineret, ac fructus perciperet, credere potuit, quod id patiendo, & non opponendo de cautione istam non curaret, sed tacite remittere vellet, quæ ratio adaptabilis non erat ad casum, dum agebatur de pupilla carente velle ac nolle, & in qua dicta scientia & patientia verificari non poterant, unde propterea non oppositio referenda erat culpæ ejusdem legatarie, cui tanquam tutrici ex debito officij incumberebat onus interpellandi seipsam, quod non faciendo, dicitur in culpa & mala fide, ut punctualiter habetur apud *Ciriaco. dicta controu. 242. num. 13. cum sequen. & num. 22. cum sequen.*

Agebatur motivum ex eo quod in libris tutularibus eadem tutrix, id quod ex fructibus bonorum, detractis expensis victus & vestitus, supererat, totum descriplerat ad commodum & creditum pupillæ, unde propterea agnoverat veritatem & bonam fidem, quod fructus ob cautionem non præstitam non faceret suos. Sivè quod conscia voluntatis testatoris agnosceret istam esse, quod dictum legatum revera importaret solum alimenta juxta consuetudinem *Bulgari*, quamvis attentis verbis, quæ frequentius solent esse magis Notarij, quam testatoris, contrarium dicendum esset.

Atque quidquid fit de conclusione, an usufructuarius agnosceret & possidens legatum diminutum, puta in solo usu, vel in parte, reliquum amittat ad text. in *l. excepta, l. placet, & lege is qui ff. quib. mod. usufructus amittatur, Ricciard. in S. finitur Insit. de usufructu nu. 99. & sequen. Harpreit. ibid. num. 27. Castill. de usufructu cap. 67. nu. 24.* Dicebam tamen hujusmodi difficultates, vel in ordine ad lapsum longi temporis ad id necessarij, vel ad restitutionem in integrum ex causa erroris cum similibus; percutero punctum perpetui futuri præjudicij ratione præscriptionis vel remissionis sui juris, secus autem ad effectum recognitionis veritatis, & tanquam observantia potius interpretativa quam præscriptiva. Desuit tamen occasio formiter hæc disputandi, ac veritatem maturius inquirendi ob superventam concordiam à me laudatam, & facilitatam.

* *

E ADEM FOR OLIV.

INTER EASDEM PARTES.

Consilium pro veritate.

Ad intellectum textus in *auth. cui relictum Cod. de indicta viduitate tollenda.* An scilicet & quando, mulier cui relictus est usufructus sub lege viduitatis servandæ illum percipiat in primo anno, & an dicta lex viduitatis adjecta in gerundio importare dicatur conditionem vel modum.

S U M M A R I U M.

- 1 **C** Asus controversia.
- 2 **C** De dispositione aut. cui relictum C. de indict. vid. toll. de non prestando usufructu primi anni.
- 3 Declaratur quando id procedat.
- 4 Lex viduitatis adjecta per gerundium an importet modum vel conditionem.
- 5 De differentia inter dispositionem univ. salem de hereditate & particularem de legato.
- 6 Dicitur porò importat conditionem.
- 7 Quod magis communiter receptum sit gerundium importare modum.
- 8 De differentia inter consilia ad veritatem, & ad causam oportunitatem.
- 9 In dubio standum est regula.
10. Quomodo distinguatur modus à conditione.
- 11 In questione de qua num. 4. & 10. spectanda est substantia voluntatis potius quam formula verborum.
- 12 Quandoque verba importantia conditionem resoluntur in modum, & e contra.
- 13 Quid importet regulam uni parti assistere.
- 14 De conjecturis & circumstantijs ex quibus inferitur potius ad modum quam ad conditionem.

DISC. XLIX.

Post terminatam, concordia mediante, controversiam, de qua disc. præcedenti, in solutione computorum inter partes, altera exorta est controversia super fructibus seu usufructu primi anni post mortem testatoris, an scilicet deberentur uxori & socru ob viduitatis legæ adjectam, atque consultores sororum de Merlinis proprietarium in partibus credebant non deberi per expressam & litteralem dispositionem textus *Cui relictum Cod. de indicta viduitate tollenda & in corpore unde sumitur*, & ita cæteris allegatis firmatur per *Ruin consil. 40. num. 13 & sequen. lib. 2. Mantie. de conjectur. lib. 11. tit. 19. num. 3. sequen. Sanchez. de matrim. lib. 7. disput. 87. num. 29.* præd quos cæteri, Vnde desuper ex parte earundem fororum pro veritate consultus ad effectum determinandi, an expediret desuper litem assumere.

Respondi decisionem pro meo iudicio pendere à puncto, an viduitas perpetuo & per viam conditionis adjecta esset, vel potius temporaliter & per viam modi, quoniam textus in *authentica prædicta, & in corpore*, litteraliter & expresse præsup-